

Protokół

z XI spotkania Grupy ds. Przedsiębiorców w ramach Zespołu ds. uproszczeń systemu wykorzystania środków funduszy Unii Europejskiej

W dniu 30 czerwca 2010 r. odbyło się jedenaste spotkanie Grupy ds. Przedsiębiorców, funkcjonującej w ramach Zespołu do spraw uproszczeń systemu wykorzystania środków funduszy Unii Europejskiej.

W spotkaniu uczestniczyli:

- Przedstawiciele UOKiK: Pan Robert Zenc, Naczelnik Wydziału Pomocy Regionalnej, Departament Monitorowania Pomocy Publicznej, Pani Agnieszka Hirsz, Departament Monitorowania Pomocy Publicznej, Pani Renata Radziejewska, Departament Monitorowania Pomocy Publicznej.
- Pani Justyna Błędowska reprezentująca Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Pan Marcin Chmurski reprezentujący Instytucję Pośredniczącą PO IG w MSWiA, Pani Danuta Cichoń reprezentująca Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Pan Marcin Cichowicz reprezentujący Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Pani Aleksandra Ciok-Pachecka reprezentująca Instytucję Pośredniczącą PO IG w MG, Pani Maria Fajger reprezentująca Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Pan Paweł Gaiński reprezentujący Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Pani Aldona Wasieczko reprezentująca Dolnośląską Instytucję Pośredniczącą, Pani Małgorzata Janocha reprezentująca Urząd Marszałkowski Województwa śląskiego, Pani Barbara Jesionowska reprezentująca Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Pani Katarzyna Jusińska reprezentująca Instytucję Wdrażającą PO IG w PARP, Pani Agata Kaczorowska reprezentująca Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Pani Magdalena Kowal reprezentująca instytucję „Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej”, Pani Kinga Kowalewska reprezentująca Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Pani Emilia Maliszewska reprezentująca Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Pani Magdalena Małachowska reprezentująca Związek Banków Polskich, Pani Agnieszka Michalska reprezentująca Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Pani Anna Olkowicz reprezentująca Instytucję Wdrażającą PO IG w PARP, Pan Marek Orszewski reprezentujący Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Pani Katarzyna Paczkowska reprezentująca Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Pani Milena Piątkowska reprezentująca Instytucję Pośredniczącą PO IG w MNiSW, Pan Marcin Podlubny reprezentujący Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Pani Marzena Polak reprezentująca Instytucję Wdrażającą PO IG w PARP, Pani Ewa Sałkiewicz reprezentująca Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości, Pan Sławomir Seroka reprezentujący Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Pani Anna Skolarus reprezentująca Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Pani Anna Szymanowska reprezentująca Warmińsko-Mazurską Agencję Rozwoju Regionalnego, Pan Radosław Tkaczyk reprezentujący Lubelską Agencję Wspierania Przedsiębiorczości, Pani Monika Walecka-Gołasz reprezentująca Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Pan Grzegorz Winkler reprezentujący Śląskie Centrum Przedsiębiorczości, Pani Patrycja Zeszutek reprezentująca Instytucję Pośredniczącą PO IG w MG, Pani Barbara Ziółek reprezentująca Centrum Obsługi Przedsiębiorcy w Łodzi, Pan Jacek Wolak reprezentujący Agencję Rozwoju Pomorza.
- Przedstawiciele Ministerstwa Rozwoju Regionalnego: Pani Anita Wesołowska - Przewodnicząca spotkania, Pani Agnieszka Fabisiak reprezentująca Instytucję Zarządzającą PO IG, Pani Magdalena Bujak reprezentująca Instytucję Zarządzającą PO IG, Pan Łukasz Małecki reprezentujący Instytucję Zarządzającą PO IG, Pan Maciej Woszczyk reprezentujący Instytucję Zarządzającą PO IG, Pan Michał Korczak reprezentujący Instytucję Certyfikującą, Pani Magdalena Antecką reprezentująca Instytucję Koordynującą RPO, Pani Magdalena Braczkowska reprezentująca Instytucję Koordynującą RPO, Pan Mateusz Wróbel reprezentujący Instytucję Koordynującą NSRO, Pani Aneta Pieczykolan reprezentująca Instytucję Koordynującą RPO, Pani Kamila Szymusiak reprezentująca Instytucję Koordynującą NSRO, Pan Mateusz Wróbel reprezentujący Instytucję Koordynującą NSRO.

XI spotkanie grupy ds. Przedsiębiorców poświęcone było dyskusji nad problemami dotyczącymi pomocy publicznej zgłoszonymi przez uczestników spotkań Grupy. W spotkaniu, w roli prelegentów wystąpili przedstawiciele UOKiK, którzy ustosunkowywali się do zgłoszonych tematów.

I. Pomoc publiczna na zatrudnienie pracowników

Pierwszą część spotkania poświęcono problematyce pomocy publicznej udzielanej w związku z zatrudnianiem pracowników. Pani Renata Radziejewska z Departamentu Monitorowania Pomocy Publicznej UOKiK zaprezentowała stanowisko Urzędu do przesłanych kwestii problematycznych.

1. Pomoc na rekrutację pracowników w szczególnie niekorzystnej i bardzo niekorzystnej sytuacji na rynku pracy

Wykładnia UOKiK:

W celu wykazania spełnienia efektu zachęty (wzrostu netto liczby zatrudnionych) pracodawca ma obowiązek przedstawienia informacji dotyczących m.in. liczby pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, co oznacza, że takich pracowników musi w swoim przedsiębiorstwie zidentyfikować. Musi zatem wskazać pracowników np. w wieku ponad 50 lat, nie posiadających wykształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym, będących osobami samotnymi i opiekującymi się co najmniej jedną osobą czy będących członkami mniejszości etnicznych. O ile wskazanie osób należących do pierwszych dwóch kategorii jest możliwe na podstawie danych znajdujących się w posiadaniu przedsiębiorcy, o tyle informacje w pozostałych dwóch kategoriach należą do danych wrażliwych.

Pani Wesołowska, Przewodnicząca Grupy ds. Przedsiębiorców, reprezentująca Instytucję Zarządzającą PO IG, zadała pytanie na jakiej podstawie pracodawca może żądać przedstawienia od pracownika informacji w zakresie pozostawania w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, zwłaszcza w sytuacji, gdy informacje na temat pewnych sfer życia prywatnego pracownika są chronione odrębnymi przepisami prawa.

Wykładnia UOKiK:

Jeśli pracownik sam nie ujawni takich informacji, pracodawca ma do nich utrudniony dostęp. Zakres informacji, jakich pracodawca może się domagać od pracownika, określają przepisy prawa pracy i tylko w zakresie dozwolonym przez to prawo pracodawca może tego typu dane uzyskać.

Dla stwierdzenia występowania efektu zachęty należy brać pod uwagę średnią zatrudnienia za 12 miesięcy, uwzględnić stan zatrudnienia na dzień udzielania pomocy oraz liczbę stanowisk pracy należących do danej kategorii (np. w szczególnie niekorzystnej sytuacji, w tym osób 50+, osób będących osobami samotnymi mającymi pod opieką co najmniej jedną osobę). Otrzymanie środków na zatrudnienie ma spowodować zwiększenie zarówno średniej ogólnej, jak i liczby zatrudnionych w danej kategorii, przy czym, nie chodzi tu o dokładnie tę samą kategorię szczególną (np. pracodawca zatrudnia osobę 50+, więc wykazując wzrost netto nie porównuje stanu zatrudnienia tylko w grupie osób 50+, ale w porównaniu do liczby wszystkich pracowników w szczególnie niekorzystnej sytuacji).

W przypadku kilkukrotnego ubiegania się o pomoc na zatrudnienie osób w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, przedsiębiorca każdorazowo musi uzyskać przedmiotowe informacje (informacje te muszą być aktualne).

W zakresie definiowania osób „pozostających bez zatrudnienia” w rozumieniu rozporządzenia 800/2008, jeśli mamy do czynienia z którąkolwiek z kategorii osób w niekorzystnej lub bardzo niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, nie ma obowiązku pozostawania w stanie bezrobocia w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, tj. bycia zarejestrowanym w urzędzie pracy. Wystarczy oświadczenie o pozostawaniu bez zatrudnienia. Osoby, które ukończyły szkoły i wcześniej nie pracowały również zaliczamy do osób bezrobotnych, przy czym okresu nauki nie zalicza się do czasu pozostawania bez zatrudnienia.

Termin „dobrowolne rozwiązanie stosunku pracy” pojawiający się w rozporządzeniu 800/2008 oznacza taki przypadek, gdy pracownik zwraca się do pracodawcy z propozycją rozwiązania stosunku pracy, a także pracodawca wyraża na to zgodę. Pracodawca jest bowiem zobowiązany do utrzymania stanowiska

pracy. Odnosząc się zaś to pojęcia „niepełnosprawności” w rozumieniu rozporządzenia 800/2008, należy stwierdzić, iż określa ono osobę posiadającą orzeczenie komisji lekarskiej o przynależności do jednej z trzech grup niepełnosprawności, które obejmują: osoby cierpiące na zaburzenia psychiczne, mające problemy z organem wzroku oraz upośledzone fizycznie.

W odniesieniu do pracowników zatrudnianych przez agencje pracy na podstawie ustawy o zatrudnianiu pracowników tymczasowych należy uznać, iż w takich sytuacjach istotne jest, kto odbiera efekt końcowy pracy tych osób. W związku z tym tacy pracownicy będą wliczani do pracowników pracodawcy, do którego zostali skierowani przez agencję pracy. Komisja Europejska wskazuje, że należy uwzględniać efekt końcowy, ale jednocześnie brać pod uwagę definicję pracownika według prawa krajowego. Tutaj pojawia się rozbieżność, ponieważ według prawa krajowego ww. osobę stosunek pracy łączy z agencją. Urząd planuje wystąpić do Komisji z prośbą o wyjaśnienia w ww. sprawie.

2. Zakazana pomoc w eksporcie

Udzielanie zakazanej pomocy eksportowej ma miejsce przykładowo wtedy, gdy polski przedsiębiorca utworzy oddział na rynku zagranicznym i zatrudni miejscowego pracownika ze względu na znajomość lokalnego rynku. W takiej sytuacji wspierana jest de facto produkcja na rynki zagraniczne. Jednakże sytuacja, w której polski producent instrumentów muzycznych, w 100% przeznaczanych do sprzedaży na rynki zagraniczne, zatrudnia stroiciela tych instrumentów w Polsce, nie nosi znamion niedozwolonej pomocy eksportowej. Znaczenie ma więc, w jakim miejscu ta pomoc będzie konsumowana (musi być za granicą).

Takie koszty, jak: czynsz, ubezpieczenie, media koszty eksploatacji personelu, mebli, wyposażenia stałej siedziby przedsiębiorcy zagranicą, koszty usług doradczych związanych ze stałymi przedstawicielstwami zagranicą, reklamy, podróży personelu przedsiębiorcy, koszty wzorów, składowania towarów, podróży klientów zagranicznych do innego państwa członkowskiego są uznawane przez Komisję za pomoc eksportową. W odpowiedzi na pytanie dotyczące traktowania subsydiowania zatrudniania pracownika przy produkcji towarów na eksport, jako pomocy niedozwolonej, przedstawiciele UOKiK uznali, iż byłoby to zbyt daleko idące. Intencja Komisji w przedmiotowej sprawie dotyczy zatrudniania pracowników za granicą – w kraju docelowym (z wyjątkiem pracowników zatrudnionych w placówkach na terenie kraju, ale zajmujących się wyłącznie organizowaniem działalności wywozowej, w tym dystrybucji).

3. Definicja MSP na potrzeby pomocy publicznej

Wykładnia UOKiK:

W przypadku, gdy osoba prowadząca działalność gospodarczą występuje do urzędu pracy o środki na wyposażenie stanowiska pracy, to średnia zatrudnienia za 12 miesięcy będzie wynosiła jeden - właściciel zakładu jest jedyną osobą przyczyniającą się do powstania produktu.

W odniesieniu do definicji pojęcia „partnerzy (wspólnicy) prowadzący regularną działalność w przedsiębiorstwie i czerpiący z niego korzyści” oraz do pytania , kiedy właściciela/współwłaściciela przedsiębiorstwa można uznać za pracownika stwierdzono, iż , należy to uczynić wtedy, gdy będzie czynnie uczestniczył w procesie wytwarzania produktów, czy świadczenia usług. Nie należy uwzględniać osób, które są jedynie zainteresowane czerpaniem korzyści z dywidendy i nie uczestniczą faktycznie w działalności przedsiębiorstwa. Decyzja w tym zakresie należy do osoby, która ustala stan zatrudnienia.

4. Pomoc udzielana przez urząd pracy a zatrudnianie nowych osób w ramach projektu

Wykładnia UOKiK:

W sytuacji, gdy w ramach projektu wnioskodawca jest uprawniony do uzyskania pomocy inwestycyjnej oraz pomocy na zatrudnienie nowych osób, to – przy założeniu, że pomoc nie może przekroczyć maksymalnej intensywności - beneficjent wybiera korzystniejszą opcję: dopuszczalna intensywność pomocy razy koszty kwalifikujące się do objęcia pomocą inwestycyjną lub dopuszczalna intensywność pomocy razy koszty kwalifikujące się do objęcia pomocą na zatrudnienie. Jednocześnie należy zauważyć, iż kumulacja pomocy występuje w przypadku, gdy jest udzielana na te same koszty kwalifikowane.

W przypadku, gdy pracownik będzie związany z realizacją projektu, może zaistnieć konieczność kumulacji pomocy inwestycyjnej oraz na zatrudnienie. Zwykle wyższymi kosztami są koszty inwestycyjne, więc

korzystniejsze dla przedsiębiorców będzie uwzględnianie tych kosztów przy obliczaniu intensywności wsparcia.

II. Kumulacja pomocy z różnych źródeł oraz w związku z przyspieszoną amortyzacją

Wykładnia UOKiK:

W zakresie pomocy publicznej nie istnieje problem podwójnego finansowania tych samych wydatków inwestycyjnych, ponieważ wyznacznikiem jest intensywność pomocy. Instytucja udzielająca wsparcia określa przysługującą intensywność pomocy oraz wartość pomocy udzielonej do tej pory w związku z daną inwestycją. Niedozwolone jest podwójne finansowanie tych samych wydatków w tym samym zakresie ale z różnych źródeł i jest to reguła wynikająca z zasad wydatkowania funduszy europejskich, a nie pomocy publicznej.

Pan Marek Orszewski reprezentujący Urząd Marszałkowski w Szczecinie zadał pytanie, czy kumulowanie pomocy należy odnosić do tych samych kosztów kwalifikowanych, czy również do tej samej inwestycji, na co wskazuje rozporządzenie dotyczące RPI dla programów regionalnych. Przedstawiciel UOKiK odpowiedział, iż owszem polska wersja rozporządzenia w zakresie RPI obejmuje oba ww. odniesienia, jednak ponieważ wynika to niefortunnego tłumaczenia, generalnie należy uwzględniać odniesienie do wydatków kwalifikowanych. Pani Magdalena Braczkowska reprezentująca IK RPO dodała, iż w aktualnie przygotowywanym projekcie nowego rozporządzenia w sprawie regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach RPO w zakresie zasad kumulacji pomocy będzie odniesienie wyłącznie do tych samych wydatków kwalifikowanych, należy więc stosować zasadę ogólną – kumulacja do wydatków kwalifikowanych - a odniesienie do projektu traktować posiłkowo. Jednocześnie dodała, iż w odniesieniu do kumulacji pomocy z różnych źródeł – pomoc inwestycyjna i pomoc na zatrudnienie na stanowiskach stworzonych w związku realizacją nowej inwestycji – taką możliwość przewiduje samo rozporządzenie z dnia 11 października 2007 r. w sprawie regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach RPO. Przy zastosowaniu takiego rozwiązania do obliczenia pomocy udzielanej z RPO stosowana jest metodologia wydatków kwalifikowalnych związanych z poniesionymi nakładami inwestycyjnymi, zaś do obliczenia pomocy udzielanej z urzędu pracy – metodologia wydatków kwalifikowalnych związanych z kosztami zatrudnienia pracowników na nowoutworzonych miejscach pracy związanych z realizacją tzw. nowej inwestycji. Przy zastosowaniu takiej metody finansowania projektu skumulowana wielkość pomocy (tj. łączna kwota pomocy udzielonej z obydwu źródeł) nie może przekroczyć kwoty wynikającej z zastosowania tej metodologii obliczania maksymalnej kwoty pomocy, która jest korzystniejsza dla beneficjenta.

Pani Katarzyna Paczkowska reprezentująca Urząd Marszałkowski w Łodzi poruszyła problem kumulacji pomocy publicznej w kontekście korzystania przez przedsiębiorców z preferencyjnych stawek amortyzacji, stanowiących pomoc *de minimis* w stosunku do środka trwałego objętego wsparciem w ramach RPO. Wyraziła wątpliwość, czy organ podatkowy przyznający pomoc *de minimis* będzie uwzględniał udzieloną wcześniej pomoc publiczną w ramach RPO.

Wykładnia UOKiK:

Stwierdzono, iż jest to klasyczny przykład kumulacji pomocy publicznej. Instytucja udzielająca pomocy *de minimis* powinna wziąć pod uwagę wcześniej udzieloną pomoc i fakt, iż jej przyznanie może spowodować przekroczenie dopuszczalnej intensywności pomocy publicznej udzielanej z różnych źródeł. Wydaje się, iż inicjatywa w zakresie poinformowania o udzielonej wcześniej pomocy powinna ciążyć na przedsiębiorcy.

Pan Marcin Cichowicz reprezentujący Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego podkreślił, iż problem może się pojawić w przypadku, gdy przedsiębiorca złożył wniosek o dofinansowanie, rozpoczyna realizację projektu przed zawarciem umowy o dofinansowanie i od razu stosuje przyspieszoną amortyzację. Instytucja udzielająca wsparcia otrzymuje informację o udzieleniu pomocy *de minimis*, jednak nie wie, w odniesieniu do jakiego wydatkiem amortyzacja zostanie dokonana. Na etapie przyznawania wsparcia nie ma możliwości zweryfikowania, że dany wydatek w projekcie był objęty pomocą *de minimis*. Taka możliwość pojawia się dopiero na etapie realizacji projektu, przy jego rozliczaniu. .

Wykładania UOKiK:

Udzieloną pomoc należy wykazywać w formularzach stanowiących załączniki do rozporządzeń w sprawie udzielania pomocy *de minimis* oraz innej niż pomoc *de minimis* już na etapie wnioskowania o wsparcie.

Przedstawiciel instytucji zaangażowanej w realizację RPO dla woj. śląskiego podał przykład stosowanych rozwiązań w zależności od tego, czy pomoc *de minimis* jest przyznawana przed, czy po podpisaniu umowy o dofinansowanie. Wnioskodawca może zastosować jednorazową stawkę amortyzacji już w dniu przyjęcia środka trwałego do użytkowania - ten dzień jest dniem udzielenia pomocy *de minimis*. Jeśli wnioskodawca ją otrzymał przed podpisaniem umowy o dofinansowanie powinien w ramach dokumentów niezbędnych do jej podpisania złożyć oświadczenie, iż uzyskał inną pomoc na ten sam projekt. Jeśli tego nie zrobi, a instytucja udzielająca wsparcia uzyska informacje o udzielonej pomocy *de minimis*, na etapie rozliczania projektu może dokonać stosownej korekty kwoty dofinansowania. Zgodnie z wytycznymi i instrukcją wypełniania wniosku o płatność dla RPO dla woj. śląskiego beneficjent musi załączyć wyciąg z ewidencji środków trwałych i na tej podstawie można stwierdzić, jaką stawkę amortyzacji zastosował. To samo dotyczy dokumentu OT (przyjęcie środka trwałego do ewidencji). Jeśli dzień/miesiąc przyjęcia środka trwałego do ewidencji jest dniem poprzedzającym dzień zawarcia umowy, wtedy beneficjent powinien wystąpić do właściwego urzędu skarbowego z prośbą o wystawienie zaświadczenia o udzielonej pomocy publicznej, ze wskazaniem jakiego środka (z jakiej faktury) ona dotyczy. W sytuacji, gdy pomoc *de minimis* jest przyznawana po podpisaniu umowy o dofinansowanie w ramach RPO, beneficjent jest informowany, iż nie ma prawa do ww. pomocy z uwagi na kumulację pomocy powyżej dopuszczalnej intensywności.

Wykładnia UOKiK:

Ww. postępowanie można uznać za prawidłowe w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa nieprzekroczenia dopuszczalnych progów pomocy.

Pan Jacek Zwolak reprezentujący Agencję Rozwoju Pomorza wyraził wątpliwość, czy ww. procedura nie stanowi ingerencji instytucji udzielającej wsparcia w prawa przedsiębiorcy do stosowania przysługujących mu stawek amortyzacji oraz przejmowania kompetencji innych organów.

Przedstawicielka RPO dla woj. kujawsko-pomorskiego poprosiła o potwierdzenie prawidłowości przyjętego postępowania związanego z obligowaniem beneficjenta do występowania do urzędu skarbowego z wnioskiem o wydanie zaświadczenia o udzieleniu pomocy *de minimis* i korygowania dokumentów kierowanych do ww. urzędu w przypadku przekroczenia progu 200 tys EUR.

Reprezentant RPO dla woj. śląskiego podkreślił, iż beneficjent pomocy korzystający z jednorazowej amortyzacji musi znać przepisy o podatku dochodowym i składając dokumenty niezbędne do zawarcia umowy o dofinansowanie powinien wykazać uzyskaną pomoc. Sam wysokości tej pomocy nie wyliczy, więc występuje do urzędu skarbowego z wnioskiem o zaświadczenie, by móc skompletować dokumentację.

Reprezentantka RPO dla woj. kujawsko-pomorskiego stwierdziła, iż częstsze są przypadki, gdy urząd skarbowy pierwszy udziela pomocy *de minimis*. Wtedy wnioskodawca powinien wystąpić do urzędu o stosowne zaświadczenie. Na jego podstawie można ewentualnie dokonać obniżenia poziomu dofinansowania.

Przedstawiciel RPO dla woj. śląskiego dodatkowo zwrócił się z zapytaniem, czy ww. kumulację pomocy należy odnosić do całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych, czy też do wartości netto środka trwałego, który podlega amortyzacji. Gdyby dopuszczalna była druga z ww. opcji wnioskodawca mógłby celowo zmniejszać kwotę wydatków kwalifikowanych w związku z zakupem środka trwałego tak, aby skumulowana pomoc nie przekroczyła maksymalnej intensywności.

W związku z wieloma pytaniami ze strony przedstawicieli regionów ww. kwestie postanowiono przekazać do rozstrzygnięcia UOKiK w ramach oddzielnej korespondencji.

III. Definicja nowej inwestycji

Pani Ewa Sańkiewicz reprezentująca Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości zapytała o definicję odtworzeniowego charakteru inwestycji. Czy zakup maszyny, dzięki której przedsiębiorca produkuje te same produkty szybciej, oszczędniej i taniej jest nową inwestycją?

Pani Wesołowska stwierdziła, iż jej zdaniem nie jest to nowa inwestycja. Przedsiębiorca realizując inwestycję zawsze będzie kupował maszyny nowsze, efektywniejsze, spełniające odpowiednie normy prawne i środowiskowe.

Pani Sałkiewicz podkreśliła, iż zdarza się, że beneficjenci kupują w ramach projektu nową maszynę a następnie w trakcie jego realizacji pozbywają się starszej, co wychodzi na jaw na etapie kontroli.

Wykładania UOKiK:

Odnosnie do znaczenia terminu „wyłącznie odtworzeniowy charakter projektu” należy podkreślić, iż słowo „wyłącznie” zostało wprowadzone przez ustawodawcę polskiego celem podkreślenia ww. warunku i nie ma żadnego ukrytego znaczenia. Nie jest nową inwestycją odtworzenie zdolności produkcyjnych, oznaczające wymianę parku maszynowego z uwagi na stopień jego zużycia. Nową inwestycją jest rozbudowa przedsiębiorstwa i w związku z tym zwiększenie jego mocy produkcyjnych, np. poprzez uruchomienie nowych maszyn bez pozbywania się starych. „Zasadnicza zmiana procesu produkcyjnego” oznacza również zasadniczą zmianę sposobu świadczenia usług i polega na tym, że przedsiębiorca nadal produkuje ten sam produkt, lub świadczy tę samą usługę ale w sposób szybszy, przy mniejszym zużyciu energii - nawet, gdy nie prowadzi ona do powstania nowych produktów.

Dodatkowo Pani Sałkiewicz zapytała o sytuację, w której wnioskodawca wyleasingował maszynę w leasingu operacyjnym, następnie przed złożeniem wniosku rozwiązał umowę leasingową oraz dokonał zakupu tej maszyny po złożeniu wniosku o dofinansowanie.

Wykładnia UOKiK:

Taka sytuacja może się wiązać z naruszeniem definicji nowej inwestycji z uwagi na fakt, iż wnioskodawca wykorzystywał środek trwały do prowadzenia działalności będącej elementem projektu, przed złożeniem wniosku o dofinansowanie. Oznaczałoby to obejście przepisów prawa, w tym dotyczących wykazywania efektu zachęty. Taka sama zasada obowiązuje w przypadku wynajmu środków trwałych.

Jednocześnie przedstawiciel innego RPO dodał, iż w takiej sytuacji pojawiają się wątpliwości w zakresie konkurencyjności procesu wyboru ofert – maszyna wcześniej leasingowana zapewne będzie tańsza.

W niektórych RPO takie sytuacje całkowicie wykluczono – jeśli środek trwały był wcześniej w posiadaniu beneficjenta wydatek z nim związany jest uznawany za niekwalifikowany.

Jednocześnie odnosząc się do pytania, jak należy podejść do sytuacji, gdy maszynie zostanie nadany inny numer seryjny, Pani Wesołowska stwierdziła, iż należy przyjąć wykładnie celowościową i nie uznać takiego wydatku za kwalifikowany, ponieważ maszyna będzie miała te same funkcje w stosunku do tej, która była już w posiadaniu beneficjenta.

Pan Orszewski podkreślił, iż ww. sytuacja wskazuje na brak spełniania definicji nowej inwestycji – brak nowego produktu, rozbudowy, czy też znaczącej zmiany procesu produkcyjnego.

Wykładnia UOKiK:

W zakresie możliwości uznania za prawidłowe postępowania polegającego na dzierżawie lokalu, a następnie jego zakupie w ramach projektu podkreślono, iż przez rozpoczęcie realizacji inwestycji należy rozumieć podjęcie prac budowlanych lub pierwszego zobowiązania firmy do zamówienia urządzeń.

W odniesieniu do pytania, czy zakup wartości niematerialnych i prawnych przed złożeniem wniosku o dofinansowanie powoduje niespełnienie efektu zachęty, np. zakup e-usługi lub patentu stwierdzono, że rozpoczęciem inwestycji jest pierwsze zobowiązanie do nabycia maszyn i urządzeń, jednak należałoby tę kategorię rozszerzyć również na: usługi, roboty, wartości niematerialne i prawne, etc. Według opinii KE zakup gruntu, również wraz z istniejącymi na nim budowlami, przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, nie stanowi rozpoczęcia inwestycji, niezależnie w jakim celu następuje.

Pani Olkiewicz reprezentująca PARP zadała pytanie, czy testowanie maszyny na terenie przedsiębiorstwa może być uznane za rozpoczęcie inwestycji.

Wykładnia UOKiK:

Zależy od treści umowy, na podstawie której przekazano tę maszynę – jeśli była w niej informacja o późniejszym przekazaniu maszyny beneficjentowi, to wskazywałoby to na wcześniejsze rozpoczęcie realizacji projektu.

Dodatkowo w związku z pytaniem Pani Barbary Ziółek reprezentującej IP II dla RPO dla woj. łódzkiego, podkreślono, iż forma prawna nowego przedsiębiorstwa w kontekście definicji nowej inwestycji oraz z punktu widzenia pomocy publicznej nie ma istotnego znaczenia.

IV. Kwalifikowalność środków transportu

Wykładnia UOKiK:

Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy *de minimis* uznaje za niedopuszczalne finansowanie zakupu środka transportu drogowego towaru przedsiębiorcom prowadzącym działalność w zakresie towarowego transportu drogowego. W związku z powyższym, w odniesieniu do pytania przekazanego UOKiK należy uznać za dopuszczalny zakup łodzi do przewozu osób w celach rekreacyjno-turystycznych, ponieważ nie jest to środek transportu drogowego

W przypadku pomocy regionalnej ważne jest, czy środek transportu będzie służył do celów typowo turystycznych, czy też do wykonywania usług transportowych i czy może być uznany za substytucyjny w stosunku do innych środków transportu (kolej, transport drogowy), np. przejazdu drogą morską na trasie Hel – Gdańsk. W drugiej z ww. sytuacji środek transportu nie byłby zakwalifikowany do dofinansowania w ramach pomocy regionalnej. Dodatkowo np. śmieciarkę należałoby uznać za środek do wykonywania działalności polegającej na zagospodarowaniu odpadów, a nie działalności transportowej.

Dodatkowo istotne jest w jaki sposób środek transportu jest wykorzystywany przez przedsiębiorcę. Wykluczone jest udzielanie wsparcia na zakup środka transportowego, który będzie służył świadczeniu usług transportowych na rzecz osób trzecich, za wynagrodzeniem. Natomiast pojazd, który będzie wykorzystywany na potrzeby własne, tj. pomocniczo do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, może być dofinansowany. Przewóz powinien w takiej sytuacji stanowić integralną część działalności wykonywanej przez przedsiębiorcę (np. wywóz nieczystości szambiarką, kolportaż prasy w ramach usług kurierskich). Jeśli chodzi o lawetę czy przyczepę - są to integralne części pojazdu, których zakup jest niekwalifikowany, jeśli są używane do transportu rzeczy. Natomiast, jeśli np. przedsiębiorca prowadzi warsztat samochodowy i musi przewozić na lawecie samochody, to zakup lawety będzie dopuszczalny, ponieważ będzie związany z działalnością wykonywaną pomocniczo w stosunku do głównej działalności.

Zaznaczono, że często dochodzi do prób obejścia zasad w sytuacji, gdy przedsiębiorca prowadzi działalność transportową i chce w ramach projektu zakupić środek trwały. Jest wątpliwe, że nie będzie on wykorzystywany na potrzeby tej działalności.

Omawiane sytuacje zostały przewidziane w formularzach załączonych do rozporządzeń w sprawie udzielonej pomocy *de minimis* oraz innej niż *de minimis* pomocy publicznej, które zawierają pytania o prowadzoną działalność transportową i o możliwość rozdzielności rachunkowej w zakresie prowadzonych rodzajów działalności – celem sprawdzenia, czy przedsiębiorca może zapewnić, że udzielona pomoc nie będzie przeznaczona na działalność transportową (pytanie o klasę działalności, w związku z którą przedsiębiorca ubiega się o pomoc). Posiadanie PKD dotyczącego działalności transportowej nie dyskwalifikuje przedsiębiorcy do uzyskania wsparcia, jeśli projekt dotyczy innego rodzaju działalności. W związku z powyższym należy przyjąć podejście celowościowe.

Opierając się na *Opracowaniu dotyczącym rodzajów działalności wykluczonych z możliwości ubiegania się o wsparcie w ramach PO IG*, stwierdzono iż dla oceny rodzaju działalności przedsiębiorcy samo PKD nie wystarczy. Należy przede wszystkim bazować na tym, jakiego rodzaju działalności dotyczy realizowany projekt.

Pani Wesołowska zauważyła, że powyższy dokument nie jest źródłem prawa powszechnie obowiązującego. Żaden odbiorca pomocy publicznej nie może się na niego skutecznie powołać.

V. Kumulacja pomocy w przedsiębiorstwach powiązanych oraz na zatrudnienie pracowników

Wykładania UOKiK:

Jeśli pomoc *de minimis* uzyskało kilka podmiotów należących do tej samej grupy kapitałowej, należy je traktować, jako jeden organizm gospodarczy – również w przypadku powiązań poprzez osoby fizyczne. Pomoc udzieloną każdej z tych spółek należy traktować, jako pomoc udzieloną całemu „organizmowi gospodarczemu” i łącznie nie może ona przekroczyć 200 tys EUR w przeciągu 3 lat.

Przy spółkach osobowych należy opierać się na rozporządzeniu dotyczącym wyliczania ekwiwalentu dotacji brutto, na zasadzie wyrażonej w paragrafie 7a, z której wynika, iż jeśli o pomoc ubiega się spółka cywilna lub osobowa, to przy obliczaniu udzielonej pomocy *de minimis* należy uwzględnić pomoc, którą ta spółka otrzymała oraz pomoc, którą otrzymał każdy ze wspólników w związku z prowadzeniem działalności przez tę spółkę.

Nie jest ważna forma prawna, ale stopień kapitałowego i osobowego powiązania pomiędzy podmiotami. Zgodnie z decyzją KE w tej sprawie: *Kiedy odrębne prawnie osoby fizyczne lub prawne tworzą jednostkę gospodarczą na potrzeby prawa wspólnotowego, prawa o konkurencji, należy je traktować, jako jedno przedsiębiorstwo. W związku z powyższym należy w szczególności badać stopień sprawowania kontroli poprzez jedno przedsiębiorstwo nad drugim.*

Powyższa wykładnię można znaleźć również w orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości z 13 czerwca 2002 dotyczącym holenderskich stacji paliwowych C382/99. Pan Orszewski poddał w wątpliwość, czy powyższą wykładnię można odnosić do przedmiotowej sytuacji, ponieważ dotyczyła tej samej inwestycji (tego samego projektu).

W odpowiedzi na pytanie Pana Orszewskiego, jak mają wyglądać oświadczenia o otrzymanej pomocy *de minimis*, Pani Hirsz odpowiedziała, iż oświadczenie wydawane beneficjentowi powinno obejmować wszystkie powiązane z nim podmioty, tzn. zaświadczenie uzyskuje beneficjent ale wymienione są w nim, jako beneficjenci, wszystkie podmioty należące do grupy kapitałowej beneficjenta. Oznacza to, że wskazana w zaświadczeniu kwota pomocy *de minimis* obciąża wszystkie te podmioty w takiej samej kwocie, jak bezpośredniego beneficjenta pomocy *de minimis*.

Następnie przedstawicielka jednego z RPO zadała pytanie, czy kumulacja pomocy występuje w przypadku, gdy wnioskodawca otrzymuje wsparcie z urzędu pracy a następnie włącza pracownika do realizacji projektu, wspieranego w ramach innej pomocy.

Wykładnia UOKiK:

Jest to uzależnione od kategorii pomocy, której udzielono z urzędu pracy. Niektóre kategorie będą związane z nową inwestycją i wtedy będą się kumulowały z pomocą inwestycyjną, a inne nie. Ww. Koszty prawdopodobnie nie będą się kumulowały, ponieważ pomoc z funduszu pracy stanowią dopłaty do wynagrodzenia przez pewien okres czasu, albo doposażenie stanowiska pracy. Pani Wesołowska podkreśliła, iż problem może dotyczyć kwalifikowania w pomocy inwestycyjnej wydatków na wynagrodzenia osób zatrudnionych przy realizacji inwestycji w sytuacji, gdy pracownik jest subsydiowany z urzędu pracy.

Dodatkowo przedstawicielka jednego z RPO podkreśliła, iż w ramach programu pojawiają się projekty inwestycyjne realizowane przez powiaty, w których wnioskodawca uzyskuje wsparcie na zatrudnienie w ramach PO KL, które będą przeprowadzały szkolenia na sprzęcie zakupionym w ramach pomocy inwestycyjnej. Dodatkowo miejsca pracy dofinansowane w projektach miękkich będą wykazane jako rezultat realizacji projektów inwestycyjnych.

Następnie Pani Wesołowska zwróciła się do UOKiK z zapytaniem, czy istnieje możliwość naliczania odsetek w przypadku konieczności zwrotu pomocy od dnia innego, niż dzień udzielenia pomocy, rozumianego jako dzień zawarcia umowy o dofinansowanie. Podkreśliła, iż w pomocy horyzontalnej jest możliwość naliczania odsetek od dnia wypłaty wsparcia. Czy jest to możliwe w ramach pomocy inwestycyjnej?

Wykładnia UOKiK:

Ustawa o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej definiuje dzień udzielenia pomocy, jako dzień w którym przedsiębiorca nabył prawo do otrzymania pomocy chyba, że odrębne przepisy zawierają inną definicję. Być może w tym przypadku inne przepisy prawa określają dzień udzielenia pomocy inaczej.

Pani Magdalena Bujak, pracownik Instytucji Zarządzającej PO IG podkreśliła, iż taka sytuacja prawdopodobnie może występować w przypadku udzielania pomocy ze środków PFRON, gdzie nie ma umów o dofinansowanie a za dzień udzielenia pomocy uważa się dzień jej wpłaty na rachunek odbiorcy. Pan Zenc powiedział, iż to samo dotyczy Zakładów Pracy Chronionej.

VI. Kwalifikowalność wydatków

Przedstawicielka RPO dla woj. kujawsko-pomorskiego zapytała o kwalifikowalność biznes planu w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej. W ramach prowadzonej korespondencji otrzymała odpowiedź, iż biznes plan jest kwalifikowany w ramach kategorii wydatków: prace przygotowawcze i doradcze, jednakże przy zakwalifikowaniu biznes planu do usług doradczych, zgodnie z rozporządzeniem 800/2008, musi wystąpić efekt zachęty. Powstał więc problem, w jakiej sytuacji w RPI możliwe jest zakwalifikowanie biznes planu w ramach projektu inwestycyjnego.

Wykładnia UOKiK:

Efekt zachęty w przypadku MSP oznacza, iż przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projekt nie został rozpoczęty. Opracowanie biznes planu spełnia powyższy warunek, więc nie stanowi rozpoczęcia realizacji projektu. Należy jednak rozważyć, czy efekt zachęty dotyczy wszystkich przeznaczeń z pomocy z rozporządzenia 800/2008, w tym usług doradczych. Pomoc na doradztwo – w tym przygotowanie biznes planu - może wystąpić w projekcie łącznie z pomocą regionalną, więc oddzielnie biznes planu od całej inwestycji i wymaganie tylko dla niego spełnienia efektu zachęty, byłoby wątpliwe. Należy więc uznać, że biznes plan może być opracowany przed złożeniem wniosku. Przed rozpoczęciem projektu – dotyczy MSP - mogą być realizowane prace przygotowawcze i koszty tych prac są kwalifikowane. Przedstawicielka RPO stwierdziła, iż biznes plan zawsze był traktowany jako praca przygotowawcza, którą można wykonać przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

Nie ma znaczenia, czy biznes plan zostanie zakwalifikowany, jako doradztwo, czy też prace przygotowawcze, bo przeznaczenie pomocy będzie takie samo zgodnie z art. 26 rozporządzenia 800/2008. Jeżeli biznes plan jest ściśle związany z inwestycją, nie ma konieczności składania wniosku o dofinansowanie przed jego przygotowaniem.

Pan Orszewski zapytał o specjalistyczne doradztwo, odnośnie do którego, jeszcze w starej perspektywie (np. działanie 2.1 SPO–WKP) na podstawie rozporządzenia 70/2001, obowiązywała zasada konieczności wykazywania efektu zachęty przez rozpoczęciem prac w związku z usługami doradczymi. Zasugerował, że może należałoby przyjąć, iż biznes plan nie służy tylko realizacji inwestycji, ale dotyczy całej działalności przedsiębiorcy. Czy w związku z tym doradztwo jest inaczej traktowane w ramach RPI (brak konieczności złożenia wniosku przed rozpoczęciem świadczenia usług doradczych) i pomocy na indywidualne doradztwo (konieczność spełnienia efektu zachęty poprzez wcześniejsze złożenie wniosku o dofinansowanie)?

Wykładnia UOKiK:

W ramach wytycznych regionalnych nie istnieje zasada, że w przypadku prac związanych z doradztwem należy złożyć wniosek o dofinansowanie przed ich rozpoczęciem. Natomiast w przypadku, gdy usługi doradcze stanowią samoistny projekt, to należy spełnić efekt zachęty. Niemniej jednak, jeśli usługi te związane są z inwestycją i ją poprzedzają, to wydaje się, iż wykazywanie spełnienia efektu zachęty oddzielnie dla części projektu uwzględniającej usługę doradczą oraz części inwestycyjnej nie jest zasadne. Zgodnie z interpretacją KE w odniesieniu do ww. wytycznych „Wydatki poniesione przez przedsiębiorcę na prace przygotowawcze [...] przed złożeniem wniosku do organu udzielającego pomocy są kwalifikowane, ale tylko dla MSP.” Dodatkowo UOKiK zwróci się do KE z pytaniem, czy rozporządzenie 800/2008 wprowadziło odstępstwo od tej zasady w kontekście sytuacji, gdy prace przygotowawcze realizowane są w powiązaniu z projektem inwestycyjnym.

VII. Zaświadczenia o udzielonej pomocy de minimis oraz kwestie dodatkowe

1. Zaświadczenia o udzielonej pomocy de minimis

Wykładnia UOKiK:

W odniesieniu do sprawy kursu, jaki należy przyjąć na potrzeby dla wystawienia zaświadczenia o pomocy *de minimis*, polskie przepisy mówią o dniu udzielenia pomocy. W przypadkach, gdy ww. zaświadczenia wydawane są przed południem - na stronie NBP widnieje kurs z dnia poprzedniego - należy przyjąć zatem kurs, który będzie obowiązywał po godzinie 12:00.

W przypadku wystawienia zaświadczenia korygującego należy przyjąć kurs z dnia zawarcia pierwotnej umowy – kurs obowiązujący na dzień udzielenia wsparcia.

Ustawa o pomocy publicznej wskazuje jeden przypadek, w którym należy wystawić zaświadczenie korygujące. Jest to przypadek, gdy wartość pomocy wskazana w zaświadczeniu jest inna niż wartość faktyczna wypłaconej pomocy.

Następnie w odpowiedzi na pytanie dotyczące kwalifikowalności wydatków związanych z wyłonieniem wykonawcy prac w projekcie wskazano, iż wydatki te KE uznała za niekwalifikowane, zaliczając do wydatków operacyjnych. Interpretacja Komisji odnosząca się do Wytucznych regionalnych oraz Rozporządzenia 800/2008 dotyczy wszystkich projektów, a nie np. złożonych po jakimś konkretnym dniu.

2. Pomoc publiczna w projektach z zakresu budowy sieci szerokopasmowych

Wykładnia UOKiK:

Zdarzają się przypadki gdy Komisja uznaje, iż dofinansowanie infrastruktury szerokopasmowego dostępu do internetu nie wiąże się z pomocą publiczną, ale są one bardzo rzadkie (np. projekt z zakresu budowy infrastruktury szerokopasmowej realizowany przez miasto i inwestorów prywatnych, w którym spełniono test inwestora prywatnego; miasto przystąpiło do budowy takiej infrastruktury na zasadach rynkowych; Komisja uznała, iż inwestorzy nie otrzymali od miasta żadnej pomocy, ponieśli wręcz wyższe ryzyko niż miasto). Fakt przekazania infrastruktury w zarząd Komisja uważa za udzielenie pomocy publicznej. Według Komisji wiele podmiotów będzie korzystało z przedmiotowej infrastruktury, jednakże nie mieliby oni do niej dostępu, gdyby pomoc nie została udzielona.

3. Sztuczny podział inwestycji

Celem uniknięcia zaklasyfikowania projektu jako duży w rozumieniu pomocy publicznej, Komisja wyraźnie sprecyzowała, że przy udzielaniu przedsiębiorcy pomocy należy brać pod uwagę wszystkie realizowane przez niego inwestycje oraz projekty realizowane przez przedsiębiorców z nim związanych podjęte na przestrzeni trzech lat. Wskazują na to następujące decyzje Komisji: sprawa Sharpa C46/2008, Philipsa N245/2006, Della N245/2006 (orzecznictwo dostępne na stronie Komisji Europejskiej www.europa.eu). Ponadto Komisja stosuje kilka parametrów dla oceny niepodzielności projektu, m.in.: odległość geograficzną pomiędzy inwestycjami oraz powiązania funkcjonalne (produkty jednego przedsiębiorstwa stanowią podzespoły dla innego), ekonomiczne, techniczne, strategiczne. Nie ma znaczenia ile podmiotów realizuje inwestycję. Należy jednak podkreślić, iż każdy projekt powinien być rozpatrywany indywidualnie z uwzględnieniem ww. warunków.

Przyjęte przez Przewodniczącą zobowiązanie:

Przewodnicząca zobowiązała się, iż po spotkaniu sformułowane zostaną do UOKiK pytania w zakresie wszystkich poruszonych problemów, które nie zostały wyjaśnione w trakcie spotkania a odpowiedź Urzędu zostanie rozesłana do Członków Grupy oraz uczestników spotkania. Jeśli Urząd stwierdzi, iż pewne pytania wymagają opinii KE, to prześle je Komisji, a po uzyskaniu odpowiedzi prześle pełną korespondencję do Przewodniczącej Grupy.

Na koniec Pani Wesołowska poinformowała, iż w związku z przedłużeniem spotkania prezentacja dotycząca zapewnienia konkurencyjności ofert w zamówieniach nieobjętych PZP zostanie przeniesiona na następną posiedzenie.

Protokołowała: Agnieszka Fabisiak